

Golgota & Ik

Over troost, zelfontplooiing en de aanstoot van het kruis

Otto de Bruijne

'Onrustig is ons hart, totdat het rust vindt bij God'

Het zou gezegd kunnen zijn door een moderne Godzoeker, maar het was Augustinus, zestien eeuwen geleden. Hoogst actueel: want wij, op onszelf teruggeworpen en van onszelf vervreemde westerlingen, hebben een onstillbare behoefte aan troost en thuiskomst! Veel preken, seminars en conferenties, artikelen en boeken gaan over genezing, bevrijding, relaties, zelfverwerkelijking en groeien naar grotere zelfontplooiing. Spiritualiteit zoekende westerlingen, inclusief evangelische christenen, zijn massaal op zoek naar stilte, rust en het gevoel 'dat je goed in je vel zit.'

Bijna ongemerkt is het zoeken naar geloofsgroei gekanteld naar het streven naar persoonlijkheidsgroei. Geloven moet wel nuttig en leuk zijn tijdens mijn unieke pelgrimstocht door het leven. In die kanteling lijkt de aanstoot van het kruis geofferd te worden op het altaar van de zelfrealisatie. In deze betovering dreigt 'die vrijdagmiddag op Golgota' ondergeschikt te worden aan het grote authenticiteitsideaal van de westerse mens. Een prachtig ideaal, dat met veel moeite is verworven, maar de laatste eeuw ook doorschiet naar een bijna ondragelijke opdracht, een syndroom of een obsessie. 'Gij zult tot uw bestemming komen!', 'Gij zijt uniek en gij zult worden wie gij zijt', zouden de

eerste twee van de moderne Tien Geboden kunnen zijn. Was de traditionele nadruk in het christelijk geloof gericht op heiliging, discipelschap, offervaardigheid, zending en evangelisatie, met als favoriet het dagboek van Oswald Chambers: 'Geheel voor Hem', nu lijkt een bedwelmende nevel met zachte geluiden over troost, positief denken, genezing en gezondheid ons roezig te maken. Geloven moet wel leuk blijven. Geloofsgroei en getuige zijn wordt vooral ingevuld als: Jezelf zijn, want je bent een getuige. Je moet vooral echt zijn! Authentiek!

Laat ik meteen en met alle kracht stellen dat het niet om een tegenstelling gaat, maar om een kanteling. Het evangelie staat niet tegenover mijn zelfverwerkelijking, maar gaat over iets anders: het komende koninkrijk van God. De ijskoude winter is voorbij! Het ego-ijs smelt, de doodsvorst wijkt! Gods lente breekt door naar de grote zomer van de Zon der Gerechtigheid!

Kruis

Wij voelen allemaal op onze klompen aan dat voor zelfverwerkelijking en succes geen kruis op Golgota nodig was. Dat had God ook even los als 'cargo uit de hemel' kunnen storten. Zegen, genezing, gezondheid, zelfrealisatie en succes is het gangbare religieuze assortiment op de schappen van elke relishop en vooral het heidendom is gespecialiseerd in de 'cargocult': u vraagt, wij draaien!* Daar zijn de goden het verlengstuk van ons verlangen. Maar de God van Abraham, Isaäk en Israël, de Vader van Jezus Christus, roept ons juist uit onze eigen cirkel: 'Hoor! Hoor Israël, de Heer is God, de Heer is één!' (Deuteronomium 6:4).

Israël heeft geweten wat dat betekende. En ik als christen uit de heidenen? Ik hoorde ooit een stem: 'Wie zijn kruis niet opneemt en achter Mij komt, is Mij niet waardig. Wie zijn leven vindt, zal het verliezen, maar wie zijn leven verliest om Mijnen wil, zal het vinden' (Matt. 10:38, 39). 'Niemand die de hand aan de ploeg slaat en ziet naar hetgeen achter hem ligt, is geschikt voor het Koninkrijk Gods' (Lucas 9:62). 'Ga heen en maak alle volken tot mijn discipelen' (Matteüs 28:19). En daar begon een lange weg van zelfverloochening en 'geploeter voor de Heer'. Totdat ik tijdens een midlife crisis er door goede vrienden aan herinnerd

werd dat je best aan jezelf mag denken en dat de Heer niets liever wil dan dat je ook plezier beleeft aan 'het werk voor de Heer' en, jawel, dat het Hem ook ging om mijn zelfrealisatie. Ja, dat is allemaal waar, maar sinds enige tijd kijk ik om mij heen en hoor bijna niets anders meer. Het kruis lijkt van schuimrubber en ons christenleven één grote picknick!

Boven en beneden

Er is in onze cultuur een totaal andere manier van denken op gang gekomen. In plaats van een 'voor iedereen en overall geldende waarheid van boven' zijn we gaan kijken naar onze 'unieke en individuele waarheid van beneden'. Deze 'benedenwaarheid' sluit aan bij mijn persoonlijke vragen, behoeften, impressies en interpretaties. Deze kanteling kan ook worden aangeduid met het woord postmodernisme. Het betekent dat alle schijnwerpers worden gericht op mijn unieke verhaal, alleen dat is voor mij de waarheid.

Dat is deels positief, maar tegelijk ook een vorm van betovering, die ertoe kan leiden dat iedere bijbeltekst naar mij toegebogen wordt en moet aansluiten bij mijn gevoel. Een vorm van God naar je hand zetten waar zelfs de duivel zich voor zou schamen. Met excuses, maar ik ontdek bij mijzelf en in de tijdgeest een kanteling die alle pijn, alle aanstoot en alle tegendraadsheid van het evangelie wil negeren en zich wil concentreren op 'zoete, roze leliën' (Luther).

Voordeur en achterdeur

Het gaat misschien ook wel om die oeroude spanning tussen leer en leven. Een 'voordeur' (het orthodoxe geloofsleven dat gericht is op boven) en een 'achterdeur' (de praktijk van hier beneden). Met voordeur bedoel ik: wat wij belijden en waar ik als christen voor sta. Met achterdeur dat wat min of meer ongemerkt mijn huis binnenkomt. Geloof ik aan de voordeur dat ik gereed en bevrijd ben, door de achterdeur wordt mijn huis bevoorrad met consumptivisme, individualisme en streven naar genot. Sta ik aan de voordeur met opgeheven handen God te prijzen, in de keuken wordt hetzelfde gerecht klaargemaakt als bij iedere andere West-Europeaan: ik leef alsof er geen hemel is, zoek zelfrealisatie, heb

een onverzadigbare behoefte aan troost, bestemming, thuiskomst enzovoorts. Aan de voordeur kijk ik hoofdschuddend naar de verwijding van de kloof tussen de christelijke geloofsinhoud en de hoofdstroom van onze cultuur, maar aan de achterdeur valt mijn prioriteitenlijstje samen met diezelfde hoofdstroom. Ik drink hetzelfde water en adem dezelfde lucht, consumeer even hard mee, ben net zo individualistisch en heb net zoveel honger naar meer genot, troost en luxe.

Maar wat blijkt nu: ik sta niet alleen in de verwarring. Ik hoor zelfs iemand zeggen dat er helemaal geen tegenstelling is tussen voordeur en achterdeur. God wil wat ik wil. Hij is een bondgenoot in de strijd tegen al die moeterigheid van dat traditionele 'geloof van boven'. Hij loopt in ons tempo mee 'hier beneden'. Het is gewoon fijn met God, en 'daar is niks mis mee' hoor ik iemand zeggen in zo'n afgeplat modezinnetje?

Groot onderscheid, geen tegenstelling!

Gelukkig is er in eerste instantie geen tegenstelling tussen onze behoefte aan troost en thuiskomst en het evangelie. Integendeel! 'Jezus is rondgegaan wel-doende en gezende allen, die door de duivel overweldigd waren' (Hand. 10:38). Hij verkondigde het goede nieuws dat God heerst, en niet de Romeinen, de maffia of wispelturige geesten en afgoden. Hij is de Heiland, die verlost en geneest. 'Kom tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven' (Matteüs 11:28). Hij roept mij uit mijn cirkel en ik kom naar Hem. Ik buig mijn knieën en Hij vraagt mij: 'Wat wil je dat Ik voor je doe, Otto?'

Er ontstaat een gesprek waarin de Heiland mij vraagt: 'Welk juk is hard en ondragelijk? Is dat het juk van de wetten die farizeeërs en schriftgeleerden opleggen?'

'Nee, Heer, daar hebben wij in Europa lang geleden mee afgerekend', antwoord ik.

'Maar waarom kom je dan bij Mij? Waardoor ben je afgemat?'

'De schriftgeleerden in mijn hoofd, Heer, die programmeren mij zo dat ik mijzelf doodmoe maak. Het juk van het individualisme en mijn grote zelfverwerkelijking: ik moet mijzelf ieniek en hoogstpersoonlijk realiseren, Heer.

- Ik ontdek bij
- mijzelf en in de
- tijdgeest een
- kanteling die alle
- pijn, alle aanstoot
- en alle
- tegendraadsheid
- van het evangelie
- wil negeren en zich
- wil concentreren op
- 'zoete, roze leliën'

Da's heftig! Al mijn gebeden gaan over de keuzes die ik moet maken over werk, relaties, geld en wat niet al. Eigenlijk gaat al mijn energie in dat grote zelfrealiseringsproject zitten! Ik lees boekjes en bezoek samenkomsten om mijn honger naar troost en thuiskomst, spanning en emotie te stillen.' Nu doet Jezus een wonder: Hij raakt mij aan, komt mij tegemoet en geeft inderdaad genezing, bevrijding, troost en thuiskomst.

Maar dat doet Hij niet op afroep en misschien maar een paar keer in mijn hele leven.

Al snel moet ik, buiten mijzelf, iets heel anders ontdekken: het kruis van Golgota. Ja, vreemd: deze volgorde. Eerst ben ik aangesproken en aange-raakt door de liefde van God, en dan pas word ik uit mijn eigen verlangens weggetrokken naar een heel andere orde: de orde van God. En dan gaat het niet om mijn feestje, maar om een kosmisch panorama: Gods wezen en zijn plan. Mijn aandacht wordt verplaatst 'van mijn waarheid van beneden' naar 'Gods waarheid van boven: Golgota'.

Recht

Gods Geest maakt mij bewust van de centrale plaats en betekenis van het verschrikkelijke martelwerktuig waaraan God zichzelf scheurde. God uit God. God in godverlatenheid. Tussen hemel en aarde. Hij, de Zoon van God, alleen tegenover mens, duivel en ...God!

Het blijkt niet om een psychologisch verhaaltje te gaan, zelfs niet allereerst om mijn verlossing, maar om niets minder dan de betrouwbaarheid van God zelf. Zijn integriteit staat op het spel en wordt zichtbaar in de door Hemzelf gekozen kosmische rechtszaak tussen Hemzelf, de mens en satan. Het kruis van Golgota heeft een driedoude betekenis. En alledrie de kernen gaat het om de overwinning van Gods trouw met behoud van zijn recht.

Het recht in God

God de rechtvaardige is trouw aan zijn eigen recht door het recht aan zichzelf te voltrekken, opdat nooit het onrecht als verstekeling zou meevaren op het schip van zijn genade en trouw. Toen die ene mens, Jezus, Gods Zoon, aan het kruis stierf, volbracht Hij de door God vastgestelde straf voor de hele wereld, voor alle mensen van alle tijden. Niets minder dan het sterven van

zijn Zoon, van God zelf, kon tegenover de grootte van de aanklacht staan.

Je hoort wel eens vijftien keer levenslang eisen in een strafzaak. Dwaas, onwettelijk. Wel: dit is de dwaasheid en aanstoot van het kruis: niets minder dan de dood van God zelf stond tegenover de keuze van de eerste mens die koos voor macht in plaats van een liefdevolle relatie met God. Een keuze die uitmondde in de moord op Abel, in Auschwitz, in Rwanda, in 9/11.

Op Golgota sterft God! God tegenover God! Hier scheurt God zich in tweeën, omdat er niemand anders is die tussen Hem en zijn schepping kan staan dan alleen Hijzelf.

Het kruis is de hoogste prijs in de hoogste zaak: God versus God (Hosea 11:8; Jesaja 59:16, 63:5).

Het recht in de hemelse gewesten

Het kruis van Golgota is tegelijk de climax van de kosmische rechtszaak en strijd om de aanbidding tussen de Schepper en satan, de aanklager, de leugenaar en mensenmoordenaar van het begin. Satan kan de verleiding om Gods Zoon te vernietigen niet weerstaan en wordt de gevangene van zijn eigen eerzucht en verlangen naar aanbidding. God wist in zijn wijsheid dat deze godsmoord tegelijk de volle strafmaat was voor alle overtredingen van alle mensen. God aanvaardde de dood van zijn enige Zoon op Golgota als het volmaakte offer en daarmee was voldaan alle aanklachten van het Openbaar Ministerie, de aanklager. Het kruis is het bewijsstuk van onze verzoening (Kolossenzen 2:14). De strafzaak tegen de mensheid is voorgoed verleden tijd, satan als OM kan naar huis, de boeien zijn verbroken, de cel is open. Er is geen juridische grond meer om gebied te bezetten. 'In de Naam van Jezus: ophoepelen!', is het devies, weg van de mens, weg van de aarde (Genesis 3:15). Het kruis is de hoogste prijs, die eens en voor altijd alle aanklachten uitwist in de zaak: God versus satan.

Gods recht en ik, de mens

Het kruis is niets minder dan de lossing van mijn strafwaardig leven. Niets minder dan de dood kan mij verwijderen uit de registers van het God-Vijandig Land, en niets anders dan opstanding of geboorte kan mij invoegen in de registers van het Liefde Land. God heeft besloten dat er geen verge-

ving is zonder bloedstorting of offer, geen verzoening zonder recht (Hebr.9:22). En Hij heeft besloten dat ieder mens 'gelost' (gekocht) moet worden omdat niemand blanco geboren wordt, maar iedereen geboren wordt onder Gods oordeel (Genesis 3:22-24; Rom. 8:20; 3:9-20). Abraham werd gevraagd zijn enige zoon, zijn geliefde, voor God te brengen en te offeren op de berg Moria. Gehoorzaam gaan deze twee in de richting van de berg in de rotsvaste overtuiging dat God zichzelf schaaemat zet en er zelf in zal moeten voorzien en desnoods een opstanding uit de dood moet verschaffen. En inderdaad: op het dodelijke moment geeft God het plaatsvervangend offer voor de lossing van het leven van de eerstgeborene. Hij verschaft dood en opstanding. Abraham verklaart: 'God zal er op de berg in voorzien!' (Genesis 22; Hebr.9:11:17). Later stelt God de Grote Verzoendag in met de bloedbesprenging van het verzoendeksel en het heenzenden van de zondebok naar de woestijn (Leviticus 16). En weer honderden jaren later spreekt God via de profeet Jesaja over de lijddende Knecht van God, die de zonden draagt (Jesaja 53). En als laatste oudtestamentische profeet zegt Johannes de Doper dat Jezus het Lam Gods is dat de zonden van de wereld draagt (Joh. 1:29). Zo vindt de hele Bijbel zijn climax op Golgota en zo leef ik op 'Naam van een Ander voor de Eeuwige.' Hij verschaft mij doodstraf en opstanding, die Hij aan zichzelf heeft voltrokken. Dit is juridische taal en het is een rechtszaak. Of je het voelt, is totaal oninteressant. Dit is Gods keuze, dit is 'Waarheid van Boven', dwaasheid Gods, die wijzer is dan het wijze van de mens (1 Korintiërs 1:25). Dit is zoals de Eeuwige het heeft vastgesteld, en dit spreekt tot de geest, diep in de mens, niet tot de psyche. Met blozende wangen van dankbaarheid stamel ik: 'Dank U Vader, ik wist niet dat ik dit het mooiste cadeau vond. Het stond helemaal niet op mijn verlanglijstje!'

Kernvraag

De kernvraag is niet of er een God bestaat. Het barst van de goden. De kernvraag is: Is er een God die recht doet? Als zo'n God bestaat, dan is Hij de enige oplossing, onze hoop en toekomst. Dan komt alles recht, ook al hebben wij geen been om op te staan voor het goddelijk tribunaal. Maar als zo'n God recht doet aan zijn eigen

Mijn troost, thuiskomst en zelfrealisatie

Jezus komt mij genezend en bevrijdend tegemoet, maar brengt mij aan de voet van dit martelwerktuig waaraan Hij stierf. En zijn boodschap is klaar en duidelijk: je kunt alleen leven als je sterft.

Na de ontmoeting en de aanraking komt mijn inkeer en omkeer: mijn capitulatie. Er is geen beter beeld en symbool dan de

trouw, dan voorziet Hij onverwacht, onverdiend en ongedacht in het handhaven van zijn recht met behoud van zijn trouwbelofte.

En dat heeft Hij gedaan op Golgota, en in dat kruis roem ik!

Deze Onzienlijke is, Godzijdank, recht! Hij voltrok het recht aan zichzelf, om zo de mens levend in handen te krijgen en terug te voeren tot Hem.

'O diepte en wijsheid Gods.' Wat in geen mensenhart is opgekomen... Niemand heeft dit bedacht. Dit staat haaks op mijn wijsheid, op mijn zelfrealisatie. Dit is de aanstootgevende dwaasheid van het kruis: Jezus Gods Zoon stierf voor mensen in alle tijden om de wereld terug te voeren tot God. Geen emo-verhaal over wat ik voel, maar over God, de Heilige die zijn recht niet wil, kan en mag buigen. Godzijdank is er Eén die niet vergeet, die geen naam, geen mens, geen woord vergeet, maar altijd liefde en licht is. Yad Vashem: 'Onze namen in zijn hand!'

Hij wil, kan en mag nooit over Auschwitz heenlopen en zeggen: 'Zand erover'. Het bloed van Abel blijft roepen. Iedere leugen, elke vorm van geweld, de gruweligheden gedaan uit nationalistische trots. God de rechter zal hen niet vergeten die ten onder gingen onder het slavenjuk. God is recht! God doet recht! God heeft ons besloten onder zijn recht: Wij allen zijn afgeweken, niemand is er die goed doet. Niemand die God ernstig zoekt. Godzijdank: de Enige, de Eeuwige is geen 'kracht- of succesgever', maar Hij is rechtzetter.

doop door onderdompeling. Het watergraf waarin ik onderga en namens God door anderen naar boven getild word. Sterf en opsta in de dood en opstanding van Jezus Christus (Romeinen 6:1vv). 'Niet ik leef meer, maar Christus leeft in mij' (Galaten 2:20).

Alles is gedoopt: mijn egomanie, mijn individualisme is ondergegaan en ik ben opgestaan in de 'Gemeenschap van de Nieuwe Mens'. Mijn consumptivisme of koopverslaving, mijn portemonnee, is ondergegaan in het watergraf en ik ben opgestaan als rentmeester van Gods bezit; mijn genotzucht is ondergegaan in het watergraf en ik vraag: 'Uw wil geschiede in mijn leven zoals in de hemel. Werkt U door mij heen. Hier ben ik.'

Na mijn doop gaat het wat mij betreft niet meer allereerst om mijn gezondheid, genezing en mijn zelfrealisatie, maar om het leven in, door en tot Hem (Kolossenzen 1:15).

Ik vraag me af: 'Vader, neemt U echt alle zorg op U voor mijn troost en thuiskomst? Moet ik dat niet zelf ter hand nemen? Gaat U echt ervoor zorgen dat ik uit de verf kom? Dat mijn leven tot zijn bestemming komt? Dat ik echt mezelf word?'

Het antwoord is steevast een helder: 'Ja! Ik neem alles voor mijn rekening. Wat jij in je hand moet nemen, is mijn hand! We gaan het samen doen! Maar Ik geef mijn eer aan geen ander: heb Mij lief met heel je hart, verstand en kracht. Ik ben een jaloers God: Ik houd hartstochtelijk van je en laat niet toe dat Ik mijn plaats met iemand anders moet delen. Dit is geen avontuurtje,

maar levenslange liefde en trouw! Alles of niets. En tussen haakjes: alles wat Ik van je vraag, is recht te doen aan weduwe en wees en ootmoedig met Mij te wandelen. Blijf in Mij!' (Deuteronomium 6:5; Micha 6:8; Johannes 6:56). En ik kijk op naar de Vader in de hemel, de Almachtige, de Onzienlijke, en wil en kan niet anders dan zeggen: 'My utmost for Your Highest, het allerbeste wat in mij is, geheel voor U.'

Orde, rust, genieten

En wonderlijk genoeg kom ik zo tot rust, kom ik van binnen op orde en door de orde ontstaat een ongekend soort genieten.

Eerst God, dan zijn gebod, en dat leidt tot genot, in die volgorde. En wat eerst mijn kruis was, dat aanstootgevende, afschrikwekkende martelwerktuig, blijkt nu de toegang te zijn tot dankbaarheid, humor en vreugde. 'Tja, wat dacht je dan?', spreekt de Eeuwige. 'Wij hadden geen ander plan dan mensen te maken naar ons beeld en onze gelijkenis. Dacht je nu echt dat het kruis er was om je te verpletteren? Het kruis geeft je de dood die je zo hard nodig had om een nieuwe, genezen identiteit te ontvangen. Welkom thuis bij Mij, welkom thuis in jouw, door Mij geschonken, nieuwe zelf. In je ware zelf of authenticiteit!'

Kan ik het echt?

Nu komt het erop aan of ik mijn geloofsgroei door het kruis boven mijn persoonlijkheidsgroei wil plaatsen. Kan ik 'mijn waarheid van beneden' echt onder de 'waarheid van boven' plaatsen?

In de eerste ontmoeting heeft Jezus mijn verhaal 'van beneden' ernstig genomen en mijn wonden gezien. De grote vraag is nu en blijft: wil ik knielen bij het kruis en groeien door de navolging van Jezus:

'Zalig zijn de vredestichters, want zij zullen kinderen Gods genoemd worden. Zalig de vervolgd en der gerechtigheid wil, want hunner is het koninkrijk der hemelen. Zalig zijt gij wanneer men u smaadt en vervolgt en liegende allerlei kwaad van u spreekt om Mijnentwil. Verblijdt u en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen; want alzo hebben zij de profeten voor u vervolgd' (Matteüs 5:9-12)

● *Het komt erop aan of ik mijn geloofsgroei door het kruis boven mijn persoonlijkheidsgroei wil plaatsen.*

● Foto's: Jo Aerts